

De

NUMMER 16 /// JAARGANG 89 /// 2 MEI 2014

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

Catechismus 4.0

**Kijken in het gelaat
van de vrouw**

**Huilen hoeft
niet meer**

**Nieuwe wijn verdient
nieuwe zakken**

Meebewegen met wat Christus vandaag doet

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Bram Beute, drs. Janneke Burger- Niemeijer,
drs. Matthijs Haak, drs. Peter Hommes,
drs. Erik Koning.

Brede redactie kernredactie plus dr. Ad de Bruijne,
dr. Rob van Houwelingen, dr. Hans Schaeffer,
Jan Westert

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie,
Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat
met (abonnementen)administratie te maken
heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar
De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie |
www.idd.nu

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 90

Advertenties

Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-
Het abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

Volg ons op Twitter
via #DeReformatie

www.facebook.com/dereformatie

DODENHERDENKING

TEKST: HELEEN SYTSMA, EINDREDACTEUR ///

‘Het verhaal helpt mij niet,’ zei zangeres Simone Kleinsma in een interview met het ND. Ze mocht dit jaar de rol van Jezus’ moeder Maria vertolken in de grote live-productie *The Passion*. ‘Ik vind het een heel wreed gebeuren. Iemand zo intens laten lijden voor de wereld ... dat kan geen doel hebben.’ De Joods-Amerikaanse schrijver Elie Wiesel (1928) moest zelf zeventig jaar geleden intense wreedheden ondergaan die hem als Jood werden aangedaan. Getto, deportatie, concentratiekampen – hij maakte het allemaal mee. ‘Wor-den als honger, vuur en schoorsteen krijgen in die context een hele nieuwe betekenis,’ schrijft hij in het voorwoord van zijn bekendste boek *Nacht*. Hij zag zijn moeder en zusje afgevoerd worden naar de vernietigingsovens, hij zag zijn vader voor zijn ogen bezwijken onder de klappen van een SS-officier. Hij overleefde, zoals hij zelf zegt, om te getuigen, zodat wij niet vergeten: ‘De doden vergeten zou gelijkstaan aan ze nog een keer vermoorden.’ Had zijn gruwelijke lijden een doel? Ik kán het bijna niet geloven als ik in zijn boek over de verschrikkingen van Auschwitz lees. Maar wie ben ik om dat te beoordelen? In onze westerse

samenleving is lijden iets wat koste wat kost vermeden en bestreden moet worden, want het staat onze bestemming, ons geluk, alleen maar in de weg. En inderdaad heeft God de wereld zoals zij nu is, niet zo bedoeld. Maar op een voor ons onbegrijpelijke manier gebruikt Hij het lijden toch om zijn doel te bereiken. Kijk maar naar zijn Zoon, de Jood die het meest intense lijden hier op aarde onderging. Zijn dood was onze redding. Kun je dat aanvaarden? Kun je Hém aanvaarden? Dan ben je hoe dan ook een gelukkig mens, ook als je leven hier op aarde niet beantwoordt aan de huidige maatstaven van geluk en voldoening. Laten we dit weekend de doden herdenken; zij stierven niet voor niets.

Het volgende nummer van *De Reformatie* is een gezamenlijk nummer met *Opbouw* en verschijnt D.V. op zaterdag 17 mei. Het nummer heeft een diaconaal thema en de verschijningsdatum is aangepast aan het Diaconaal Symposium dat op die dag in Veenendaal gehouden wordt.

IN DIT NUMMER

NIEUWE WIJN DRINKEN MET JEZUS CHRISTUS

Vernieuwingen in de kerk kunnen een bron van frustratie zijn. Jezus gebruikt de woorden 'nieuwe wijn' en 'oude zakken' in verband met Gods grote plan met de geschiedenis. Dat is het niveau waarop er over vernieuwingen gesproken moet worden.

JONGE WIJN EN OUDE ZAKKEN

In grote lijnen werkt Jezus in onze tijd net als vroeger: Hij doet mensen opstaan in een nieuw leven. Verlies tegelijk niet uit het oog wat onze tijd typeert: een groot verlangen naar echtheid en verbondenheid. 'De wijn bepaalt de zak, dat kan niet andersom.'

WET EN EREDIENST

In de taal van het Oude Testament zit Gods bevrijding nog in de knop, in Christus bloeit zij open en zien wij Gods wil in vele kleuren. Knop en bloem groeien aan dezelfde tak; speel ze niet tegen elkaar uit, maar maak doeltreffend gebruik van die veelkleurigheid.

EN VERDER

344 CATECHISMUS 4.0 /// 347 COLUMN KIJKEN IN HET GELAAT VAN DE VROUW /// 347 MEEDENKEN MET DE REFORMATIE /// 350 HUILEN HOEFT NIET MEER /// 353 DE BIJBEL IN GEWONE TAAL: EEN DUIDELIJKE EN KRACHTIGE TEKST /// 356 BIJBELTAAL WEERTHUISKOMST /// 358 ZING EEN NIEUW LIED HET FEEST VAN DE GEEST /// 359 BOEKENTIP IN GESPREK AAN DE HAND VAN EEN KAARTENSPEL /// 360 NIEUWS EN PERSBERICHTEN /// 360 UIT DE KERKEN

Nieuwe wijn drinken met Jezus Christus

TEKST: HANS SCHAEFFER, ONDERZOEKER AAN DE TU KAMPEN EN REDACTEUR VAN *DE REFORMATIE* ///

De term 'vernieuwing' of, nog erger, 'vernieuwingen' kan als het gaat over de kerk het beeld oproepen van een groep mensen die om een of andere reden eens een keer wat anders wil in de kerk – het ouderwetse kerkelijk bedrijf op onderdelen opleuken in de hoop dat dit wat meer mensen trekt, of in elk geval de groep die nog overgebleven is wat meer inspireert.

Of het nu gaat over de invulling van de kerkdiensten, over de ambtstructuur of over gemeenteopbouw, vernieuwingen kunnen dan een bron van frustratie zijn voor zowel de voor- als tegenstanders ervan. Dat komt doordat het lijkt te gaan om aanpassingen van vormen terwijl over de inhoud veelal gezwezen wordt. Het gaat over de buitenkant zonder aandacht voor de binnenkant. Met andere woorden: het gaat te vaak over nieuwe zakken zonder dat de nieuwe wijn geproefd wordt (Marc. 2).

Wat de Heer Jezus bedoelt met nieuwe wijn hangt samen met zijn leven en werk hier op aarde. De diepgang daarvan wil ik eerst kort omschrijven, om

hiervan vervolgens een paar voorbeelden te geven. Ik sluit af met een drietal aanwijzingen voor een Bijbels perspectief op vernieuwingen.

Level Het gaat Christus ook in zijn spreken over 'nieuwe zakken' om het grote plan zoals God dat in de geschiedenis heeft uitgewerkt. Het is belangrijk om daar gelijk duidelijk over te zijn, om alle bekrompenheid als het gaat over dit thema te vermijden en het gesprek te brengen op het niveau waarop Christus' kerk thuishoort.

Met niveau bedoel ik dan allereerst het level waarop christenen weten dat het hele leven zich afspeelt. Wie thuis is in de wereld van computerspelletjes,

herkent de metafoor: het spel begint op level één, en na het behalen van een aantal punten gaat de speler door naar level twee, en zo verder.

Christelijk leven betekent dat wij beseffen dat elk van ons geboren wordt en leeft op deze wereld. Geleidelijk aan ontdek je dat je vanaf je doop, als kind of volwassene, opgenomen bent in het grote verhaal van God met jouw leven. Je ontdekt dat jouw leven op zijn beurt is opgenomen in dat van de hele wereld. Je ontdekt dat je ergens onder de grote spanningsboog vanaf de Hof van Eden naar de tinstad van het nieuwe Jeruzalem je eigen plaats ontvangen hebt. Zo leer je geloven dat je eigen leven uiteindelijk een plaats ontvangt in het eeuwige leven, en daarmee de volmaaktheid bereikt.

*'Nieuwe wijn moet
je graag en intens
willen proeven'*

Nieuwe dingen Dit levenslange proces betekent dat je, letterlijk, je plaats leert kennen. Je ontdekt dat de ruimte om je heen, de wereld, de kerk, je ouderlijk huis, je eigen leven en alles wat er gebeurt, veel meer is dan alleen jouw leven. Je ontdekt andere personages uit heden en verleden die hun rol spelen. Je merkt dat je een eigen positie moet bepalen tegenover je ouders, je vrienden, je man of vrouw (wanneer je trouwt), je kinderen (wanneer God je die geeft). Je leert te zoeken naar de invulling van je eigen leven. Dit proces betekent dat je langzamerhand steeds dieper of hoger gaat – je gaat naar een ander *level*, waarop het leven mooier en verdrietiger en zondiger en glorieuzer wordt. Je ontdekt, soms tegen wil en dank, dat het leven complexer is dan je vermoed had. Daarbij ontdek je ook steeds nieuwe dingen, juist wanneer je hierover in het licht van de Schrift leert nadenken en praten. Precies om dat soort ‘nieuwe dingen’ is het Jezus te doen als Hij spreekt over ‘nieuwe wijn’: in ons leven gebeurt onder de schepperzorg van God van alles wat nieuw is.

Verrassende ontdekkingen Ik wil een paar voorbeelden geven van verrassende ontdekkingen die een mens kan doen. Een groep stoere jongeren zit op een Youth Alpha-weekend 's avonds laat ontroerd bij elkaar nadat ze samen iets van de diepte ervaren hebben van de zonde waarvoor Christus aan het kruis stierf. Een zuster uit de gemeente laat zich in een kerkdienst in haar hart kijken wanneer ze vertelt hoe zij allerlei herkenbare levenservaringen heeft leren duiden in het licht van Gods Woord. Een liturgie op Goede Vrijdag loopt, anders dan verwacht, uit op intense stilte, waarna de gemeente zwijgend uit elkaar gaat. Jongeren drukken hun

predikant in de voorbereiding van hun belijdenisdienst op het hart: het gaat ons niet om allerlei toeters en bellen, we willen vooral een preek met diepgang. Een voorganger vervangt in de paasdienst de wetslezing door woorden van Paulus over ‘dood voor de zonde’ en ‘met Christus opgestaan’ (Rom. 6).

Gods werk Om deze voorbeelden te duiden wil ik drie belangrijke opmerkingen maken. Allereerst: de meeste kerkgangers binnen de GKv zullen zulke verhalen herkennen. Ieder weldenkend en meelevend kerklid zal hiervoor de Heer danken en prijzen. Alleen, dan komt het er wel op aan waarvoor wij Hem precies danken: niet voor het nieuwe-om-het-nieuwe of het onverwachte-om-het-onverwachte. We worden tot dankens toe bewogen omdat we weten en geloven: hier werkt God! Verrassing en vernieuwing zijn zinloos wanneer ze gericht zijn op het bevredigen van een niet te stillen zucht naar iets nieuws. Ze kunnen, in het beeld van Marcus 2, alleen als nieuwe zakken dankbaar aanvaard worden omdat we ze zien als vormen die passen bij de nieuwe wijn die Christus bracht. Naar die wijn, het bevrijdende werk van Christus, zullen wij intensief moeten zoeken. Nieuwe wijn moet je graag en intens willen proeven.

Levensveranderend Vervolgens: het Bijbelse begrip ‘nieuw’ heeft altijd te maken met het scheppende werk van God. Het staat voor Gods kracht die in een vastgelopen en kapotte wereld uit genade nieuwe levensmogelijkheden creëert. Nieuw betekent ook altijd bekering, opening, verandering van hart

en handen. De nieuwe wijn die Christus is en brengt, roept namelijk ook vaak verzet of wrevel op. Nieuwe wijn brengt ons ertoe een afkeer te krijgen van onszelf, en onze redding en ons heil buiten onszelf in Christus te zoeken. Het zoeken naar vormen om aan dit levensveranderende werk van God woorden

‘Wie geen passende zakken zoekt voor nieuwe wijn doet Gods eigen werk in Christus tekort’

of beelden te geven past hier volledig bij. Sterker nog: een gemeente die niet samen op zoek is naar Gods herschepend handelen vandaag en daaraan uiting wil geven binnen en buiten kerkdiensten, moet zich afvragen of zij wel benieuwd is naar dit werk van God. Geloven wij werkelijk dat God vandaag nieuw, scheppend bezig is? Dan zullen we zijn werk ook voor het voetlicht moeten brengen, in welke vorm dan ook. Wie geen passende zakken zoekt voor nieuwe wijn doet Gods eigen werk in Christus tekort.

Voorproefje In de derde plaats heeft een gezonde, christelijke nieuwsgierigheid naar Gods werk vandaag het brede perspectief van Gods hele plan met de wereld nodig. Daar wil de titel van deze bijdrage ook naar verwijzen. Nieuwe wijn mogen wij nu al met elkaar drinken, daarvoor biedt ons kerk-zijn allerlei uitgelezen mogelijkheden. Maar het wachten is op de tijd dat wij, naar Jezus' eigen belofte, samen met Hem de wijn nieuw zullen drinken (Matt. 26:29). Het viere van ons nieuwe leven richt zich op de vervulling. Ons zoeken naar nieuwe vormen zal daarom altijd iets voorlopigs en beperkts houden. Zelfs nieuwe wijn is nog maar een voorproefje van de wijn die Christus met ons nieuw zal drinken in het koninkrijk van zijn Vader.

Jonge wijn en oude zakken

TEKST: BAS LUITEN, PREDIKANT TE AMERSFOORT-DE HORSTEN EN HOOFDREDACTEUR VAN *DE REFORMATIE* ///

Hoe werkt Jezus vandaag? In grote lijnen net als vroeger. Hij doet mensen opstaan in een nieuw leven om zijn koningschap zichtbaar te maken. Ook moet steeds alles in de wereld Hem dienen om zijn gemeente te laten groeien. Zo is er vandaag een groot verlangen naar echtheid en verbondenheid in een samenleving die teleurstelt en verbrokkelt.

Hoe stellen de kerken zich daarin op? In grote lijnen net als vroeger, dat is prima. Maar het eigentijdse accent, mag dat ook worden gezet? Mag dat ook met enige voorrang?

Je hoort soms zeggen dat er veel verandert in de kerken en zo snel. Nu valt dat wel mee, want de herkenbaarheid blijft groot. Zeker is dat het in de tijd van Jezus sneller veranderde! Hij zei tegen Levi: 'Volg Mij', en terstond liet

de tollenaar alles achter om zich bij de Heer aan te sluiten. Veel zondaars volgden Jezus en Hij ging met hen om, Hij at zelfs met hen, een abrupt nieuwe manier van doen! Intussen trok Hij zich van een vastentijd niets aan. Het leek wel of Hij de heilige samenleving schofte. Niets was minder waar. Maar, zo legde Hij uit, je moet nieuwe wijn niet in oude zakken doen. Anders scheuren de zakken en gaat de wijn verloren (Marc. 2:22).

Koninkrijk Dit is altijd een confronterende uitspraak gebleven. Sommige uitleggers hebben haar van haar kracht beroofd door deze woorden uitsluitend te betrekken op het vasten. Dat zou dan de oude zak zijn die zijn tijd had gehad. Maar dat klopt niet, want Jezus schaft het vasten niet af. Hij zei alleen dat je dat op een ander moment moet doen, niet in aanwezigheid van de bruidgom. Vasten is nooit afgeschaft, het is in onbruik geraakt. Ook vandaag nog is het prima om een tijdje je verlangen te tonen en te voelen om niet geregeerd te worden door je vlees maar door de Geest van God.

Wie nog goede schaatsen heeft van vijftig jaar oud kan daar trots op zijn, maar je kunt er vandaag geen wedstrijd meer mee winnen ///

Waar ging het Jezus dan wel om? Hij liet zien dat zijn komend koninkrijk met een geweldige kracht om zich heen grijpt. Veel zondaren en tollenaars volgden Hem, hoe was het mogelijk? De krachten die daar- bij los kwamen, waren niet op te sluiten in bestaande patronen. Op een moment dat Jezus velen kon behouden door met hen aan tafel te gaan, moest niet de vraag worden gesteld naar zijn vastenpraktijk. Dat was de verkeerde tegenwerping op het verkeerde moment. Jonge wijn gist en bruist. De zakken waar die wijn in gaat, moeten kunnen meebewegen. Anders barsten ze uit elkaar en gaat de wijn verloren. Terecht is dit altijd een confronterende uitspraak gebleven. Kiezen we als het erop aankomt voor de wijn of voor de zakken?

Rek Hebben we het vroeger dan altijd fout gedaan? De vraag verradt verzet tegen het nieuwe. Met enige weemoed kan worden verteld hoe het vroeger ging, en dat was toch prima? Inderdaad, ook die oude wijnzakken waren prima. Toch is er vandaag niemand meer die ze gebruikt. Ze zouden niet passen in onze tijd en je zou er de concurrentie niet mee kunnen volhouden. Wie nog goede schaatsen heeft van vijftig jaar oud kan daar trots op zijn, maar je kunt er vandaag geen wedstrijd meer mee winnen. Zo is het ook met goede, oude gebruiken. Voor jezelf kunnen ze dierbaar zijn, maar win je er ook mensen mee voor Jezus? Dat is de vraag waar het om gaat, de vraag die altijd voorrang wil, die zich net als jonge wijn niet laat bedwingen. Zakken moeten kunnen

meebewegen met de wijn. Wat vroeger goed was, kan daarom nu fout zijn, namelijk als de rek er uit is.

Theater Laten we bijvoorbeeld kijken naar de kerk als gemeenschap. Dat is een geweldige waarheid met oude papieren, die we al sinds mensenheugenis in een bepaalde vorm gegoten hebben. De vraag is of die nog een beetje bewegen kan om ook mensen van

deze tijd aan zich te binden. Mensen zoeken verbondenheid. Dat was altijd al zo, maar vandaag moet je die kunnen zien en ervaren. Een kerkdienst is geen onemanshow, maar een ontmoeting met God en met elkaar. Maar klopt de vorm daar ook bij? We zeggen dat we 's zondags niet naar een theater gaan, toch is de kerkzaal als een theater ingericht. Alle stoelen zijn gericht op het podium. Waarom is dat? Omdat we het zo gewend zijn. Omdat er een tijd was waarin de verbondenheid tussen mensen niet zo zoek was als vandaag. Toch kan het gebeuren, als er door de week een gemeentevergadering is, dat in diezelfde zaal de stoelen worden losgekoppeld en in halve cirkels worden gezet, met tafeltjes ertussen. Dan zie je niet alleen het podium, maar ook elkaar. In een gemeentevergadering kan dat. Maar wat we op zondag doen is toch ook een gemeentevergadering? Het is puur de gewenning die niet meebeweegt. Intussen haken jongeren massaal af. Niet direct uit ongeloof, maar dit is niet hun manier van verbonden zijn.

De kerkdienst is geen onemanshow. Toch is die ene man verrassend veel aan het woord. Dat is zo gegroeid in tijden van strijd en wanorde, toen is alles in één hand gelegd. Dat was vertrouwd.

Maar vandaag is er een groot verlangen naar herkenning in geloof. Laten alsjeblieft meer mensen wat zeggen, getuigen van wat God in hun leven doet! Niet om het Woord te verdringen, zoals kan worden tegengeworpen, maar om te proeven hoe sprankelend de wijn is die Jezus schenkt. Als je erover nadenkt, hebben we alles wat we zeggen over onderlinge verbondenheid een plek gegeven buiten de kerkdienst. Jonge mensen vandaag trekken hun conclusie en zoeken die verbondenheid dus daar. Ze gaan naar de vereniging op zondagavond en zeggen: dit is voor mij de kerk, hier doen we Gods Woord open, hier kunnen we luisteren en praten van hart tot hart. Onze kerk is geen theater.

Levensecht Eens had ik gepreekt over het nieuwe leven dat Jezus ons geeft, vanuit een tekst in Romeinen. Tijdens het amenlied zie ik ineens een hoofd boven de rand van de kansel uit komen. Een man was naar boven gerend en vroeg mij: 'Mag ik hierover ook wat zeggen? God heeft me dit zo duidelijk laten ervaren!' Wat had ik moeten zeggen? Had ik moeten antwoorden: 'Meneer, dat zijn we hier niet gewend?' Want het was duidelijk iemand die onze gebruiken niet kende en ik had hem nog nooit gezien. Gelukkig zei ik ja, op aandrang van een stem van binnen. Ik tartte al onze gebruiken en onze voorzichtigheid, ik vroeg na het lied om aandacht en gaf deze man het woord, de man die niemand kende maar door de Geest van God in ons midden was gebracht. Wat er volgde was een ontroerend getuigenis, zo zuiver over God, zo levensecht. Hij was wel tien minuten aan het woord, maar niemand vond dat lang. Waren we dit maar gewend!

Wat leren wij hiervan? De wijn bepaalt de zak, dat kan niet andersom.

Catechismusgebruik 4.0

Drievoudig pleidooi voor hergebruik

TEKST: MATTHIJS HAAK, PREDIKANT TE ROTTERDAM-DELFSHAVEN EN REDACTEUR VAN *DE REFORMATIE* ///

Nieuwe wijn hoort in nieuwe zakken, zegt Jezus in Matteüs 9. In dit nummer betrekken we deze woorden op het leven van de gemeente. Ik wil me speciaal richten op het gebruik van de catechismus in onze erediensten. Kort gezegd is de vraag: heeft de leer van dat boek een 'nieuwe zak' nodig of hebben we 'nieuwe wijn' nodig?

In het nadenken over de plek van de catechismus sluit ik aan bij *De Reformatie* van 20 september jl. Daarin ging het uitgebreid over de vraag of en zo ja hoe je dat leerboek kunt gebruiken. Het onderwerp roept heel wat op; dat merk je aan de diverse reacties. De een vindt het leerboek een soort fossiel, de ander gebruikt het met plezier. Tegelijk leeft de gedachte breed dat je het niet ongewijzigd kunt gebruiken, omdat de vragen van nu zo anders zijn dan die van de ontstaanstijd van de catechismus. Juist bij dat laatste wil ik aansluiten: de tijd van nu is inderdaad heel anders, maar wat betekent dat precies? Hoe komen onze vragen dan wel of niet samen met datgene wat de catechismus ter sprake brengt?

The Passion Drie jaar geleden kwam het spektakelstuk *The Passion* voor het eerst naar Nederland. Jaarlijks wordt het grotendeels live op tv uitgezonden en is het een kijkcijferhit. Een enorm kruis wordt dwars door het centrum van een grote stad gedragen. Het hele evangelieverhaal over het lijden van Jezus wordt verteld en nagespeeld – tot

aan de opstanding van Jezus. Twee jaar geleden maakte de verteller op dat punt aangekomen expliciet een voorbehoud. Hij zei dat hij het aan de mensen zelf overliet of ze dat geloofden of niet. Logisch natuurlijk, want veel kunnen wij ons voorstellen, maar niet de opstanding uit de dood.

Stel dat je *The Passion* ziet of meemaakt. Nieuwsgierig geworden besluit je een kijkje te gaan nemen in de kerk. Die zondagmiddag is net de leer van de kerk over de opstanding aan bod. Catechismus zondag

17 wordt gelezen. 'Wat is voor ons de waarde van de opstanding van Christus?' En dan wordt in drie antwoorden uitgelegd wat die waarde is. De vraag over de echtheid van de opstanding komt niet aan de orde. Nu zal iedere predikant ongetwijfeld zondag 17 actualiseren. Toch laat dit voorbeeld zien wat er problematisch is aan het gebruik van de catechismus in de eredienst.

Atmosfeer Om de vraag naar actueel catechismusgebruik goed te beantwoor-

den, moeten we niet alleen naar onze eigen gewoontes en tradities kijken. De spade moet dieper de grond in. Geloven is in Nederland; je hebt geloof in allerlei soorten en maten en dat wordt algemeen geaccepteerd. Daarnaast is het net zo prima, misschien zelfs nog beter of normaler, om agnost of atheïst te zijn.

'Geloven in Jezus van

Nazaret valt lang niet

altijd mee; het is soms

zelfs erg moeilijk'

The Passion past in die setting. Mensen willen daar best naar kijken en luisteren. Maar het moet wel behapbaar blijven; een opstanding kan 'natuurlijk' niet.

In onze discussies over bijvoorbeeld het catechismusgebruik realiseren we ons soms te weinig dat een christen niet buiten die realiteit staat. Natuurlijk: wie van de Heer Jezus houdt, wil zich richten op Christus en gehoor geven aan wat de Bijbel zegt. Maar dat betekent niet dat een christen immuun is voor de geloofsatmosfeer in ons land. Die atmosfeer raakt ons allemaal. We leven midden in onze tijd en cultuur. Geloven in Jezus van Nazaret valt daarom lang niet altijd mee; het is soms zelfs erg moeilijk. Heel wat chris-

Het evangelieverhaal is bekend als mediaspektakel, maar bij de opstanding haken mensen af. Hoe sluit je aan bij dat gegeven? /// Foto: Bart Otten

tenen hebben, ook als het om de opstanding van Christus gaat, hetzelfde soort vragen als anders- of niet-gelovigen.

Vorm - inhoud Wat is de manier waarop je wordt aangesproken in die situatie ontzettend belangrijk! Er wordt nog wel eens gezegd dat de vorm van de catechismus weliswaar niet aansluit bij onze tijd, maar dat het om de inhoud gaat. Het voorbeeld van de opstanding maakt duidelijk dat het niet altijd zo eenvoudig ligt. Welke (eerste) indruk krijg je als het in de catechismus over de opstanding van Jezus gaat? Doet jouw vraag, doet onze (algemene) geloofsatmosfeer ertoe?

Je zou de huidige atmosfeer in ons land kunnen vergelijken met die van de allereerste paasdag. Het is buitengewoon bemoedigend hoe de Heer meeloopt met de Emmaüsgangers (Luc. 24). Zeker: Jezus verwijt ze hun ongelof. Maar wel nadat Hij ze opzoekt, zoals Jezus altijd het initiatief neemt. En ook houdt Hij hun steeds Gods levende Woord voor.

Net zolang totdat hun hart bezwijkt, zij Zich gewonnen geven en Hij zich laat kennen als de levende.

Andere voorbeelden Naast de behandeling van de leer over de opstanding zijn er meer voorbeelden te geven. Ik noem er een paar:

- Hoe (on)spiritueel Nederland ook is, wil je spreken over een God die oordeelt, dan heb je heel wat uit te leggen. Je ontdekt dat bijvoorbeeld als je een goedlopend, spiritueel blad als *Happinez* leest. Titels zijn altijd iets als: “Dankbaar”, “Adem” of “Balans”. “Oordeel” verkoopt niet. Zondag 5 en 6 en zondag 19 gaan uit van een heel andere realiteit en ‘landen’ daarom niet.
- Een leerboek dat over de schepper spreekt maar evolutie niet benoemt is minstens even onbegrijpelijk (zondag

9). Dit onderwerp staat hoog op het lijstje van zaken die tot geloofstwijfel leiden.

- De catechismus zegt prachtige dingen over het geloof (zondag 7, zondag 23). Maar de vragen van nu zijn echt anders. Niet ‘wat is echt geloof’ (zondag 7), maar: ‘geloof ik echt’? En zijn wij bezig met de vraag of we rechtvaardig voor God zijn (zondag 23)? Veel actueler is wat m’n collega ervan vindt dat ik naar de kerk ga en of ik wel relevant voor de wereld ben als ik in Jezus geloof!
- Hoe sterk antwoorden ook kunnen zijn, als je elke keer eerst over een drempel heen moet voor ze in jouw context landen, wil het op den duur niet meer.

‘Hoe sterk antwoorden ook zijn, als je elke keer over een drempel heen moet, wil het op den duur niet meer’

Ijzersterk Ik vind het altijd wat vreemd als gereformeerde christenen mopperen op de catechismus. Een boek

dat het zo lang uithoudt en zovelen inspireerde, is ijzersterk. Het probleem ligt bij óns. Wij hebben een probleem als wij dat boek 'heilig verklaren' of ons te weinig bewust zijn van de frictie tussen de tijd van de catechismus en onze tijd. Een nieuwe zak voor deze leer is een lastig verhaal; die gaat al heel snel allerlei scheuren vertonen. Kort wil ik op drie manieren nagaan hoe we in onze tijd met dit leerboek kunnen omgaan.

• Zelfkritisch

Allereerst kunnen we de catechismus zo gebruiken dat we door onze geloofsge-noten van die tijd onder kritiek worden gezet. Daarmee bedoel ik dat er een gezonde grens gesteld kan worden aan ónze geloofsatmosfeer. Niet alles wat wij uit de wereld aannemen en naleven is ook goed.

Met zondag 23 kan ons

eindeloze gevoel om

relevant te willen zijn

onder kritiek komen.

Midden in onze tijd

stond er een kruis op de

wereld. Jezus zegt: 'Wie

Mij volgt en zijn kruis

op zich neemt, vindt het

leven.' Dan moet er een en ander her-schreven worden in de catechismus. 'Al klaagt mijn geweten mij aan' (zondag 23) wordt dan: 'al zegt het stemmetje in mijn hoofd dat ik helemaal niet relevant ben als ik Jezus volg, tóch zorgt Hij...!'

Bij wat de catechismus zegt over gelo-ven geldt hetzelfde. Wij kunnen soms zo gericht zijn op onszelf dat we zelfs ons geloof onderwerp maken van al-lerlei echtheidsonderzoek. Wacht even: gaat het in het geloof nu om mij of om de Heer (zondag 7)? Wie ben je eigenlijk aan het dienen als het steeds over jezelf

gaat? Dan zit je gelijk in zondag 11: het is óf Jezus helemaal óf helemaal geen Jezus. De Heer laat geen tussenweg.

• Ontspannen

Omdat iedereen kind is van z'n tijd en de daarbij behorende vragen kent, ligt het het meest voor de hand om de catechismus ontspannen naar eigen inzicht te gebruiken. Dat is de tweede manier, die in de praktijk ook het meest wordt gebruikt. Die maakt het mogelijk het ontzettend sterke van dit leerboek in te zetten.

Wie bijvoorbeeld een leerdienst houdt over God de schepper en dan spreekt over schepping en evolutie heeft veel aan de catechismus. Het eerste stukje antwoord is zo ontzettend raak. Daarin zit de geloofsschat waar de kerk de eerste eeuwen veel strijd voor heeft geleverd: de schepper is in Christus

je Vader. Het is puur

evangelie! Juist als je

een 'nieuwe zak' gaat

maken bij dit onderwerp

loop je het risico dat

de aandacht allereerst

uitgaat naar de spannen-

de verhouding tussen

schepping en evolutie.

De catechismus houdt je bij de les. Wij zijn geen toevallig product maar een gewenste schepping, gewilde kinderen. Met die belijdenis ben je in staat om ook ontspannen naar de vragen van onze tijd te kijken.

• Missionair

De derde manier om de catechismus te gebruiken is in de missionaire setting. Dat klinkt wellicht apart omdat het dan juist nadelig is dat dit leerboek zo oud is. Het is misschien Gods humor: terwijl veel christenen nog mopperen op dit boek wordt ons inmiddels van diverse kanten

naar de inhoud ervan gevraagd.

Op een dag stapte bijvoorbeeld een hindoe bij ons de kerk binnen. Na afloop van de dienst kwam hij naar de kerkenraadskamer. 'Wat geloven jullie nu eigenlijk over de opstanding?' vroeg hij. Een heerlijke vraag! Geen gemekker van de dominante stroming in onze cultuur die áltijd problematiseert. Met zondag 16, 17 en 22 is het Bijbelse onderricht hierover wel redelijk in kaart gebracht. Laat de vele verwijzingen in de ca-techismus dan ook echt een aanleiding zijn om met die hindoe de Bijbel te gaan lezen. Een ander voorbeeld gaat over Gods oor-deel. We delen het geloof in een laatste oordeel met moslims. Terwijl Nederlandse christenen er nog wel eens moeite mee hebben dat God oordeelt, speelt dat voor veel zelfbewuste en missionaire mos-lims vaak niet. Laatst hield ik een preek over God die 'een verterend vuur' wordt genoemd (Hebr. 12:29). Zoals gewoonlijk nodige ik mensen via Twitter uit om de eredienst bij te wonen. Het verbaasde me eigenlijk niet eens heel erg dat het uitgerekend een moslim was die op deze tweet reageerde. Lees dan eens zondag 19. De rechter die wij verwachten is allereerst onze redder! Dit is zo ontzettend mooi in het gesprek met moslims. Het oordeel brengt je naar Golgota. Het is evangelie. Dat lezen we ook in Hebreeën 12. God is niet minder heilig geworden dan toen Hij op de Sinaï verscheen (laten juist christe-nen zich dat realiseren!). Maar waar men toen op gepaste afstand moest blijven (Ex. 19) heeft Jezus de weg geopend; God is toegankelijk geworden.

Zeker: er is genoeg te discussiëren over oud en nieuw als het om de catechismus gaat. Elke druppel evangeliëwijn smaakt goed, smaakt naar meer. Gelukkig geeft de Heer ons mogelijkheden genoeg om die wijn aan te bieden. Er is genoeg van in de kerk.

Kijken in het gelaat van de vrouw

TEKST: MAARTEN J. VERKERK, BIJZONDER HOOGLEERAAR AAN DE TECHNISCHE UNIVERSITEIT EINDHOVEN EN AAN DE UNIVERSITEIT MAASTRICHT ///

Een van de belangrijkste onderwerpen op onze synode is zonder meer de vrouw in het ambt. Velen wachten met spanning af of de synode iets gaat beslissen en zo ja wat. Het is een lastig onderwerp. Veel broeders en zusters zijn ervan overtuigd dat de Bijbel de vrouw in het ambt verbiedt. Anderen zijn ervan overtuigd dat de Bijbel het juist gebiedt. De tegenstellingen zijn groot. Maar juist rondom dit onderwerp is er iets vreemds aan de hand: een grote groep mannen praat over de toekomst van vrouwen in de kerk. Kan dat eigenlijk wel?

Om deze vraag te beantwoorden wil ik graag verwijzen naar de Joodse filosoof Emmanuel Levinas (1906-1995). Hij heeft de zogenaamde 'filosofie van de Ander' ontwikkeld. Hij verwijt de westerse cultuur dat ze geen oog heeft voor 'de Ander' (die hij vanwege het belang van het begrip consequent met

een hoofdletter aanduidt). Ze probeert de Ander te beheersen, in een hokje te stoppen en naar haar eigen beeld te vormen. Maar zo raken we de Ander kwijt. Levinas stelt dat we de Ander alleen kunnen leren kennen als we hem of haar in het gelaat kijken. Daarbij gaat het niet om de kleur van de ogen of de vorm van de neus, maar in het gelaat zien we de naaktheid en de kwetsbaarheid. Dat gelaat roept het uit: 'Overweldig me niet.' Niet zomaar een roep, maar een ethisch appel. Zo is het de Ander die mij oproept mijn verantwoordelijkheid te nemen.

De synode bestaat uit mannen. Thuis kijken ze in het gelaat van hun eigen vrouw, maar op de synode is 'de' vrouw afwezig. Er is geen gelaat om in te kijken. Geen gelaat dat de mannenbroeders de opdracht geeft: 'Neem je verantwoordelijkheid.' Er is geen gelaat dat uitschreeuwt: 'Overweldig me niet.'

Geen gelaat dat zegt: 'Stop ermee om vrouwen te vormen naar het beeld van de man.' Of dat zegt: 'Zie, wij zijn geschapen naar het beeld van God. We willen God dienen. Ook in het ambt. Vol liefde en vol gaven.'

Het gelaat van de vrouw roept mannen op om vrouwen niet te 'overweldigen', maar echt de Ander te zien en zich door die Ander te laten zeggen. Het zou goed zijn als de synode ook vrouwen zou ontvangen die met hun gaven de gemeente in het ambt willen dienen. En hen echt in het gelaat te kijken. Met een beetje creativiteit kunnen ze misschien ook nog meebeslissen.

Ons kerkelijk leven lijdt aan ernstige verstarring

Wij zijn benieuwd naar uw mening over bovenstaande stelling, ook in het licht van wat daar in dit nummer van *De Reformatie* over is geschreven! Wilt u reageren, gebruik dan mail, Twitter, Facebook of de website van *De Reformatie*: www.dereformatie.nl.

Het eerstvolgende nummer ontvangt u een dag later dan u gewend bent, dus niet op vrijdag 16 maar op zaterdag 17 mei. Dat is een gezamenlijk nummer met *Opbouw* dat gewijd is aan het onderzoek dat is uitgevoerd in de CGK, de NGK en de GKv naar huidig en naar gewenst diaconaat en wat daarvoor nodig is. Op 17 mei wordt aan de resultaten van dat onderzoek een symposium gewijd, vandaar de gewijzigde verschijningsdatum.

Ga voor proefnummers en abonnementen naar www.dereformatie.nl.

Is het waar dat wij elke zondagochtend
de wet van de tien geboden moeten lezen?
Mogen wij daar ook variatie in aanbrengen?
Beide standpunten worden verdedigd. De
spanning kan oplopen. Ook dit heeft te
maken met jonge wijn in een oude zak.

Wet en eredienst

TEKST: BAS LUITEN, PREDIKANT TE AMERSFOORT-DE HORSTEN EN HOOFDREDACTEUR VAN *DE REFORMATIE* ///

We moeten wel onderscheiden tussen twee soorten argumenten. Sommige mensen zijn tegen het lezen van de wet omdat ze die achterhaald vinden. Zij vinden dat we ons kunnen beperken tot de wet van Gods liefde. Anderen zijn niet tegen het lezen van de wet op zich, maar tegen het vaste ritueel. Zij pleiten voor variatie zodat des te duidelijker kan blijken wat God bedoelt. Dat zijn twee verschillende argumenten, maar ze worden soms zomaar op één hoop geveegd als gezegd wordt: 'Ze lezen hier de wet ook al niet meer elke zondag!' Dan kan de wijn kennelijk alleen gedronken worden uit de bekende zak.

Ritueel Een vergelijking kan ons helpen. Jesaja 53 is een prachtig hoofdstuk in de Bijbel, over het plaatsvervangend lijden van de dienaar van de Heer. We lezen het regelmatig, bij het avondmaal en in de lijdenstijd, maar niet elke zondag. Dat is niet nodig en het zou te veel van het goede zijn. Het pijnlijke lijden, de verachting, de ontstellen-de mishandeling zouden verstarren tot een bekend verhaal. Hoorders zouden niet meer schrikken, maar ondertussen een pepermuntje zoeken. Dat is precies wat er gebeurt als de lezing van de wet een wekelijks ritueel wordt. Woorden van wedergeboorte

worden dan tot vertrouwde klanken, meer een ijkpunt van orthodoxie dan dat ze iemand in beweging brengen.

Knop Gods wet is zuivere bevrijding. Op het moment dat God zijn volk uit de slavernij haalde, uit Egypte, gaf Hij

zijn geboden om te laten zien dat zijn bevrijding nog veel verder zou gaan. Voormalige slaven moesten leren leven als zijn kinderen, niet gedreven door angst maar door liefde, niet gehoorzaam uit verplicht-

ing maar uit eigen wil. Hun hart zou worden bevrijd! Die toon wordt in de wet al gezet. De wet is om van te houden

*'Woorden van
wedergeboorte worden
zomaar een ijkpunt
van orthodoxie'*

en, ze helpt je om al je geluk van God te verwachten en van Hem alleen. Daarom kan ze tegelijk zo confronterend zijn en onze ellende blootleggen, elke keer als we merken dat we onze eigen god willen zijn.

Toch, hoe prachtig ook, in de taal van het Oude Testament zit dit alles nog in de knop. Pas in het Nieuwe Testament, in Christus, gaat de bloem open, zien we Gods wil in nog veel meer prachtige kleuren en kijken we recht in zijn hart. Waarom zouden we dan altijd kiezen voor de beschrijving in de knop? Daar zit al wel alles in, maar het is nog niet zo goed te zien. Daarom is het prachtig en minstens zo confronterend om de taal te horen van de geopende bloem. Luister bijvoorbeeld naar Kolossenzen 3:1-17: 'Als u nu met Christus uit de dood bent opgewekt, streef dan naar wat boven is, waar Christus zit aan de rechterhand van God. (...) Laat dus wat aards is in u afsterven: ontucht, zedeloosheid, hartstocht, lage begeerten en ook hebzucht. (...) Nu moet u alles wat slecht is opgeven: woede en drift, vloeken en schelden. Bedrieg elkaar niet!' Je wordt aangesproken als met Christus opgewekt uit de dood. Daarom moet je oude mens steeds verder sterven. Zo klinkt Gods wil in onze tijd. Knop en bloem groeien aan dezelfde tak; waarom zou je ze tegen elkaar uitspelen? Vanuit het Steunpunt Liturgie krijgen we de zaligsprekingen aangereikt als variatie op de tien geboden. Waar in de wet is geformuleerd wat allemaal niet mag, schetst Jezus in de zaligsprekingen positief de manier van leven waarin al ons geluk begint bij God, zelfs in tijd van oorlog en vervolging. 'U bent het zout van de aarde, wees dan zout van de aarde. U bent het licht van de wereld, wees dan licht van de wereld!' We herkennen weer dezelfde bloem.

Hier moet geen strijd over zijn. Gods wil wordt gepredikt uit heel de Schrift, uit Oude en Nieuwe Testament.

Variatie Maar is dat dan allemaal Gods wet? Dat blijkt een prangende vraag. Stel dat een predikant kiest voor het lezen van de zaligsprekingen (Mat. 5), of een gedeelte over de vrucht van de Geest (Gal. 5), of over het opstaan met Christus in een nieuw leven (Kol. 3), dan zou het niet correct zijn om dat aan te kondigen als wetslezing. Als je dat doet, moet je kiezen voor Exodus 20 of Deuteronomium 5. Zo doe je dat: je maakt je keus uit Gods Woord, zegt welk gedeelte je kiest en houdt je aan de tekst.

Daarnaast kan een predikant kiezen voor een manier van prediking van detien geboden. Daar is hij voor opgeleid, niet alleen om Gods Woord te lezen, maar ook om het te verklaren en eigentijds toe te passen. Hij kan daarbij gebruikmaken van de prachtige uitleg in de catechismus, die algemeen aanvaard is. Hij kan ook actuele formuleringen kiezen. Als ik dat doe, kondig ik het aan als 'de verkondiging van Gods wil ten aanzien van uw nieuwe leven'. Toch mag ik, als ik dat getrouw doe, zeggen: 'zo zegt de Heer', net als in iedere Schriftuurlijke preek.

Glashelder Het is belangrijk dat deze ruimte voor variatie er is, en dat daar verrassend en doeltreffend gebruik van wordt gemaakt. De ene keer weten we ons mede-erfgenamen met Abraham, Isaak en Jakob en lezen we de oude oorkonde. Een andere keer wil het nieuwe leven klip en klaar geconfronteerd worden met wat we vandaag

allemaal meemaken.

Een van de grootste problemen in onze tijd is de ongeremde hebzucht, de wereld gaat er aan kapot. De wet zegt: 'U zult niet stelen', daar is in principe alles mee gezegd. Maar het is heel beknopt. Die knop kan open. Die moet ook open, want de meeste materialisten vinden zichzelf geen dief. Het is vandaag belangrijk om te zeggen dat je eerst het koninkrijk van God moet zoeken met je geld, je mogelijkheden en je tijd. Dat zijn woorden rechtstreeks van Jezus zelf.

Evenzo kun je zeggen dat je niet mag echtbreken, dat is een duidelijk gebod.

Maar de meeste mensen met losse seksuele contacten vinden zichzelf geen echtbrekers. Nu hebben wij een prachtig huwelijksformulier, waarin staat dat God 'een ring van trouw wil zien om de intieme liefde'. Die woorden zijn niet alleen geschikt voor een trouwdienst; laat iets van deze strekking minstens

één keer per maand luid en duidelijk van de kansel klinken. We zullen het kwaad niet keren als we hier één keer per jaar over preken in een halflege middagdienst.

Bruisend Het lezen van de wet van de tien geboden is een prima gebruik, maar het is slechts een gebruik, door mensen bedacht, eeuwen geleden. Nergens heeft God voorgeschreven dat dit elke zondag moet gebeuren. Een oude zak kan prima zijn; tegelijk is de wijn die Jezus schenkt nieuw, bruisend en krachtig. We moeten niet proberen al die wijn in die ene oude zak te persen, want dan scheurt de zak en gaat de wijn verloren.

'De wet is om van te houden, ze helpt je om al je geluk van God te verwachten en van Hem alleen'

‘Waarom huil je?’ vroeg
Jezus. ‘Wie zoek je?’
(Johannes 20:15)

Pasen: *Huilen hoeft niet meer*

TEKST: ROB VAN HOUWELINGEN, HOGLERAAR NIEUWE TESTAMENT AAN DE TU KAMPEN EN REDACTEUR VAN *DE REFORMATIE* /// AFBEELDING: UNITED CHURCH OF CHRIST, CONNEAUT, OHIO (VS). LUNGSTRUCK, FLICKR.COM.

De eerste aan wie Jezus verscheen na zijn opstanding uit de dood was een huilende vrouw. Niet zijn moeder, maar een andere Maria, die in Migdal was opgegroeid. Zij had erbij gestaan toen Jezus gekruisigd werd en ze had de haastige graflegging meegemaakt. Op de vroege morgen van de eerste dag na de sabbat was ze (met een groepje vrouwen, maar het Johannes-evangelie focust op haar) naar het graf gegaan. Tot haar schrik ontdekte ze dat de steen voor de opening weggehaald was. Nu zijn we Jezus helemaal kwijt, zelfs zijn dode lichaam! Haastig had ze Petrus en Johannes gewaarschuwd, ze waren gedrieën naar het graf gelopen – de twee mannen renden om het hardst – en hadden toen gezien dat de grafdoeken er nog lagen, maar dat de dode zelf spoorloos ver-

dwenen was. Petrus en Johannes gingen terug naar huis, maar Maria Magdalena bleef achter op de begraafplaats. Een eenzame klaagvrouw bij het open graf. Aan deze vrouw in de rouw verscheen Jezus als eerste (Marc. 16:9). Jezus ging dus na zijn opstanding uit de dood bijvoorbeeld niet terug naar het Sanhedrin (het Joodse ‘hooggerechtshof’) of naar Pontius Pilatus, om hen ter verantwoording te roepen. Hij ging ook niet meteen zijn naaste vrienden opzoeken, om hen gerust te stellen en in beweging te brengen. Hij gaf voorrang aan het troosten van een huilende vrouw, die alleen was gebleven met haar verdriet. Zo luiden

volgens de Bijbel de allereerste woorden van de opgestane: ‘Waarom huil je?’

Een goede vriendin Maria Magdalena was een goede bekende van Jezus. Zeg maar gerust: een goede vriendin. Zij behoorde tot de vrouwen uit Galilea

die Hem al vanaf het begin hadden gevolgd. Maria (of Mirjam, zoals haar ouders haar hadden genoemd, maar in het Grieks wordt dat met Maria vertaald) was afkomstig uit het plaatsje Migdal, enkele kilometers van Tiberias, dus aan de noordwestkant van het meer van Galilea. Ze was bezeten

geweest door zeven demonen, duivelse krachten die haar leven dreigden te verwoesten. Toen ontmoette ze Jezus, die

*Jezus gaf voorrang
aan het troosten van
een huilende vrouw, die
alleen was gebleven met
haar verdriet’*

de demonen had uitgedreven. Zo was ze een van zijn trouwste volgelingen geworden.

Het is voorstelbaar dat Maria warme gevoelens voor Jezus koesterde. Misschien was ze wel verliefd op Hem. Wanneer twee engelen haar aanspreken met de vraag: 'Waarom huil je?' suggereert Maria dat Jezus van háár is: 'mijn Heer' (terwijl ze volgens vers 2 tegenover de apostelen sprak over 'de Heer').

Dit is nog niet hetzelfde als een op wederzijdse gevoelens gebaseerde relatie. Dat er zelfs sprake zou zijn van een huwelijk, zoals Dan Brown beweerde in zijn bestseller *De Da Vinci Code*, naar eigen zeggen een mengsel van feit en fictie, is pure speculatie, laat staan dat er een kind geboren zou zijn uit dit huwelijk. Het Nieuwe Testament vertelt heel weinig over Maria Magdalena. Zij speelt wel een belangrijke rol in enkele apocriefe, gnostisch gekleurde geschriften. Daar wordt het zo voorgesteld alsof zij Jezus beter aanvoelde en begreep dan zijn apostelen. Maar deze geschriften zijn van veel later datum dan het Nieuwe Testament en vertegenwoordigen niet de hoofdstroom van de vroege kerk.

Droom en werkelijkheid Onbekend bij veel Bijbellezers is dat het hartstochtelijke zoeken van Maria Magdalena parallellen vertoont met een passage uit het boek Hooglied, waarschijnlijk een droomvertelling. De zij-figuur vertelt over haar nachtelijke zoektocht naar haar verloren gewaande geliefde. Ze vraagt aan de nachtwakers of die hem gezien hebben. En zodra ze hem teruggevonden heeft, grijpt ze haar geliefde vast en wil ze hem nooit meer loslaten.

*'s Nachts in mijn slaap zoek ik mijn lief.
Ik zoek hem, maar ik vind hem niet.
Laat ik opstaan, rondgaan in de stad,
laat ik in de straten, op de pleinen,
zoeken naar mijn allerliefste.
Ik zoek hem, maar ik vind hem niet.
De wachters vinden mij op hun ronde door de stad.
'Hebben jullie mijn lief ook gezien?'
Nog maar nauwelijks ben ik hun voorbij of ik vind mijn lief.
Ik grijp hem vast en laat hem niet meer los.
Hooglied 3:1-4*

Het lijkt wel of deze droom werkelijkheid geworden is bij Maria Magdalena. Alleen is er een groot verschil. De zij-figuur uit Hooglied was op zoek naar een levende geliefde, terwijl Maria een dode zoekt.

Het zijn de beide engelen die haar erop wijzen hoe vreemd deze situatie is. Die engelen markeren de plek waar het lichaam van Jezus gelegen had: de een zit bij het hoofdeind, de ander bij het voeteneind. Maar dat lichaam zelf ontbreekt van top tot teen...

Zonder een reactie van de engelen af te wachten, draait Maria zich ter plekke om. Dat is een keerpunt, letterlijk en figuurlijk. Zodra ze zich namelijk afwendt van het graf, ziet ze een bekende staan: Jezus. Alleen realiseert zij zich niet dat Hij het is. Ook niet als die 'onbekende bekende' de vraag van de engelen herhaalt en vervolgt: 'Waarom huil je en wie zoek je?'

Maria houdt deze man voor de beheerder van de graftuin. Zo'n man is ook verantwoordelijk voor het dodentransport. Had hij misschien in opdracht van

iemand anders een snelle herbegravenis uitgevoerd van Jezus' lichaam? 'Vertel me dan waar Hij nu ligt, dan kan ik Hem meenemen.' Met deze opmerking verradt Maria wat zij aan niemand had verteld: zij had zelf plannen om Jezus alsnog een liefdevolle privébegrafenis te bezorgen!

Waarom herkende Maria Hem niet? Waarschijnlijk omdat ze door haar tranen een waas voor de ogen had. Zij was op zoek, maar ze moest door Jezus gevonden worden. Hij zegt niet dat ze niet huilen mag. Jezus verbiedt haar emotie niet. Liet Hij zelf niet zijn tranen de vrije loop, toen Hij bij het graf van zijn geliefde vriend Lazarus stond (Joh. 11:35)? Maar Jezus vraagt *waarom* Maria eigenlijk huilt. Naar wie is zij eigenlijk op zoek? Hij laat haar zelf ontdekken wat er mis is: zij zoekt een dode. Daardoor herkent zij de levende niet die voor haar staat. Jezus is opgestaan en heeft het graf voorgoed verlaten. Huilen heeft niet meer...

Contact Jezus noemt alleen haar naam, haar meisjesnaam. Verschillende oude Griekse handschriften hebben die Hebreeuwse naam hier bewaard. Ongetwijfeld heeft Jezus haar vroeger altijd zo aangesproken: Mirjam! Als iemand onverwacht je naam noemt, en dan nog wel je roepnaam, reageer je haast automatisch. Je naam is de sleutel tot je hart. Zo heeft Jezus Zich toegang verschaft tot Mirjam uit Migdal door haar naam te noemen. Misschien was dat bij hun eerste ontmoeting al gebeurd, toen Mirjam nog in de greep van de demonen was. Jezus had ze allemaal verjaagd en deze bezeten vrouw ontzet. Soms werd bij zo'n demonenuitdrijving de naam van de bezetene genoemd. Zo iemand was

Tot haar schrik ontdekt Maria dat de steen voor het graf is weggehaald /// Foto: creationswap.com

immers zichzelf niet meer. Door het horen van de naam kwam die persoon weer tot zichzelf. Had Jezus zoiets ook gedaan bij Mirjam uit Migdal? In ieder geval werkt Jezus' actie hier bevrijdend. Ditmaal was Mirjam niet in de greep van demonen, maar van wanhoop en angst. Het is alsof Jezus die gevoelens nu uitdrijft, haar losmaakt uit de greep van het verdriet, door contact met haar te zoeken.

Gedeelde vreugde Het belangrijkste gevolg is dat Maria Magdalena zichzelf weer ziet als leerling van de Heer. Als vanouds begroet zij haar geliefde rabbi, de man aan wie zij levenslang toegewijd wilde zijn. Waarschijnlijk is ze daarbij spontaan neergevallen aan zijn voeten en klampte ze zich aan Hem vast. Alsof ze Hem nooit meer wil loslaten.

Maar laat Maria niet denken dat alles nu weer wordt zoals vroeger. Zij mag Jezus niet ophouden en evenmin voor zichzelf houden. Dat is ook voor haar belangrijk. Maria had zich al rouwend

opgesloten in zichzelf. Verdriet isoleert, maar vreugde wil gedeeld worden.

Jezus stuurt haar als een koerierster naar de leerlingen, die zich sinds de kruisiging op verschillende plaat-

sen in Jeruzalem schuilhielden.

Maria moet hen gaan opzoeken.

Deze zuster gaat alle broeders op de hoogte bren-

gen van het feit dat Jezus leeft. Maria kon als eerste zeggen: 'Ik heb de Heer gezien.'

Mede door deze vrouw zijn de leerlingen diezelfde avond nog bijegekomen op één adres. Daar verscheen Jezus in hun midden, zodat zij konden verklaren: 'Wij hebben de Heer gezien' (Joh. 20:25).

Jezus is opgestaan en dat geeft hoop. De dag van Pasen is een feit. Maar de grote dag van de opstanding van alle doden is nog niet aangebroken. Nu moet je soms

nog huilen. Jezus verbiedt het niet. Hij wil wel vragen waarom. Als christenen hoeven we niet te treuren over de gestorvenen als mensen die geen hoop

hebben (1 Tess. 4:13).

Wij weten waar en vooral bij wie we het moeten zoeken.

Hoopvol is wat het boek Openbaring ons voorhoudt. In de grote toekomst zal de Almachtige Zich

'De almachtige zal Zich over alle treurenden ontfermen en het pijnlijke gemis wegnemen'

over alle treurenden ontfermen en het pijnlijke gemis wegnemen. Dan is de dood voorgoed verleden tijd. God zal 'alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was is voorbij' (Opb. 21: 3-4). De eerste tranen zijn al gedroogd.

Bovenstaande tekst zal worden opgenomen in: *Onschatbare teksten. Een top-25 van geliefde passages uit het Nieuwe Testament met ongekende zeggingskracht*, dat naar verwachting dit najaar verschijnt bij Buijten & Schipperheijn.

De Bijbel in Gewone Taal: een duidelijke en krachtige tekst

TEKST: MATTHIJS DE JONG, NIEUWTESTAMENTICUS EN VERTALER BIJ HET NEDERLANDS BIJBELGENOOTSCHAP ///

In oktober 2014 verschijnt de *Bijbel in Gewone Taal*, een vertaling die de Bijbel voor iedereen leesbaar en begrijpelijk maakt, en die lezers op een nieuwe manier aanspreekt. Deze bijdrage biedt een kijkje achter de schermen van het vertaalproces.

Van 2006 tot 2013 heeft het Nederlands Bijbelgenootschap gewerkt aan de *Bijbel in Gewone Taal* (BGT). Het doel: een vertaling die begrijpelijk is voor zo veel mogelijk lezers. Geen van de bestaande vertalingen kiest consequent voor duidelijkheid en voor gewone taal. Toch wordt de groep lezers die moeite heeft om de taal van de Bijbel te begrijpen steeds groter. Bovendien vinden veel mensen het prettig om de Bijbel te lezen in taal die direct en duidelijk is. Er is behoefte aan een Bijbel waarin de taal geen drempel vormt.

Gewone taal Wat is gewone taal? Het is de taal die we allemaal dagelijks gebruiken als we iets vertellen of uitlegen. Het gaat om woorden die algemeen bekend zijn. Maar de eisen van gewone taal gaan verder: de tekst moet duidelijk zijn. In de BGT zijn de zinnen helder opgebouwd en niet te lang, en er is samenhang tussen de zinnen. De tekst is

ingedeeld in korte perikopen en boven elke perikoop staat een kopje. Zo kan de lezer direct zien waar de tekst over gaat. Duidelijkheid en begrijpelijkheid staan bij deze vertaling voorop. Dat werkt door in de vertaalkeuzes. Allereerst,

*Duidelijkheid en
begripelijkheid
staan bij deze
vertaling voorop'*

zoals gezegd, in de keuze voor gewone woorden en voor korte, heldere zinnen. Maar er komt veel meer bij kijken. Ten eerste: de manier waarop een tekst is opgebouwd, de volgorde van informatie, is een belangrijke factor in de begrijpelijkheid van een tekst.

Een tekst is begrijpelijker als de informatie in een logische volgorde staat. Daarom wordt in de BGT de volgorde van woorden, zinsdelen of zinnen vaak herschikt.

In de tweede plaats is de beeldspraak in de Bijbel voor de huidige lezer vaak moeilijk te begrijpen. In de BGT wordt de beeldspraak vaak verduidelijkt door het punt van vergelijking expliciet te benoemen. En in sommige gevallen wordt de betekenis van het beeld gegeven in plaats van het beeld zelf.

Er is behoefte aan een Bijbel waarin de taal geen drempel vormt ///

Ten derde is in de brontekst allerlei informatie onder de oppervlakte aanwezig. Die informatie is impliciet. Het gaat dan vaak om zaken die ooit vanzelf spraken en die bij de lezers van toen bekend waren. Voor hedendaagse lezers vormt dat een barrière voor de begrijpelijkheid. Het risico dat zij zo'n tekst verkeerd of helemaal niet begrijpen, is groot. Het past bij de manier van vertalen van de *Bijbel in Gewone Taal* om zulke impliciete informatie expliciet te benoemen als dat voor de duidelijkheid van belang is.

Expliciet vertalen Een mooi voorbeeld van expliciet vertalen vinden we in Romeinen 14 (zie kadertekst). In dat hoofdstuk wordt een kwestie aangesneden die voor de geadresseerden van de brief duidelijk was, maar voor de hui-

Drie reacties op de *Bijbel in Gewone Taal*

Laura (23): *De Bijbel in Gewone Taal* spreekt me erg aan. Het is leesbaar en begrijpelijk, zonder dat ik struikel over de vele woorden. Dit in tegenstelling tot de NBG51. Minder sterk vind ik dat er in dit voorbeeld zinnen beginnen met een voegwoord, waardoor het simplistisch lijkt en minder vlot loopt. Het lijkt me een fijne vertaling om in huis te hebben, om naast de NBV of NIV te lezen. Hij lijkt me ook erg geschikt voor jongeren, voor catechisatie en vereniging.

Conny (53): Ik ben blij met deze nieuwe 'vertaling' omdat hij de Bijbel voor veel mensen toegankelijker maakt. Ik kan me voorstellen dat wij hem gaan gebruiken bij het lezen aan tafel. Voor eigen Bijbels-tudie zou ik hem willen gebruiken naast andere vertalingen. Het niet alleen een vertaling maar soms ook een interpretatie waardoor diepte verloren gaat. Ik heb de neiging om de BGT te vergelijken met *The Passion* zoals die in de week voor Pasen uitgezonden is: een mooi instrument om anderen in contact te brengen met God, en als je nader kennis wil maken zijn er ook andere manieren.

Evert (77): Voor het verstaan van de Bijbel moeten we zo min mogelijk barrières opwerpen – en dat betekent ook zorgen voor een zo goed mogelijk verstaanbare vertaling. En dan nog hebben we elkaars hulp nodig bij het begrijpen van het grote verhaal: je komt zonder hulp niet van Genesis 3:15 op de vervulling daarvan in het lijden en sterven van Christus. En wat de beste vertaling is? In het voorbeeld van Romeinen 14: NBG51: broeder; NBV: broeder en zuster; BGT: vrienden – en in het Grieks? Geen idee. Ik moet dan maar vertrouwen op de integriteit van de vertaler.

dige lezers erg cryptisch klinkt. In de vertaling van het NBG uit 1951 luiden de openingsverzen van dat gedeelte als volgt:

'Aanvaardt de zwakke in het geloof, maar niet om overwegingen te beoordelen. De een gelooft, dat hij alles eten mag, maar de zwakke eet plantaardig voedsel.'

De NBG 1951 vertaalt terughoudend en biedt daarmee een duistere tekst. De kans dat lezers het begrijpen, is klein. De *Nieuwe Bijbelvertaling* geeft de lezer al iets meer in handen:

'Aanvaard mensen met een zwak geloof zonder hun overtuiging te bestrijden. De een gelooft dat hij alles mag eten, maar iemand die een zwak geloof heeft eet alleen groente.'

Het verband tussen de zinnen is nu duidelijker: een zwak geloof hebben en alleen groente eten gaan samen op. Zulke mensen moeten volgens Paulus aanvaard worden zonder dat hun overtuiging bestreden wordt. Toch blijven er vragen: wie moet wie aanvaarden, om wat voor aanvaarding gaat het en waarom worden mensen die alleen groente eten aangeduid als mensen met een zwak geloof?

De tekst volgen De relevante informatie om deze vragen te beantwoorden is impliciet aanwezig in de tekst. Paulus' woorden betreffen de situatie van de christenen in Rome. Met de gebiedende wijs in het meervoud: 'zorg ervoor dat [zij] welkom zijn', richt Paulus zich tot een meerderheid van de christenen in Rome. Deze groep eet 'alles', net als Paulus zelf, een minderheid eet alleen 'groente'. Dit is een verhullende manier van spreken. Het gaat erom dat de ene groep vlees eet dat in de ogen van

de andere groep onrein is. De christelijke bijeenkomsten bestaan uit gezamenlijke maaltijden, en Paulus vreest dat dit geschil de bijeenkomsten laat ontsporen. Daarmee komt de eenheid van de kerk in gevaar. Daarom drukt hij de meerderheid op het hart om degenen die zich ver willen houden van wat volgens hen onrein vlees is, van harte welkom te laten zijn in de christelijke bijeenkomsten. Dat betekent, kort gezegd, dat het menu aan hun overtuiging moet worden aangepast. De BGT legt de situatie niet uit, maar vertaalt de tekst op een expliciete manier:

'De meesten van jullie geloven dat christenen alles mogen eten. Maar sommigen hebben niet zo'n sterk geloof. Zij geloven dat christenen geen onrein vlees mogen eten. Zorg ervoor dat ook die mensen welkom zijn als jullie bij elkaar komen. Maak geen ruzie over dat soort verschillen.'

Dankzij deze verduidelijkende weergave kan de lezer van nu hetzelfde als de lezer van toen: de tekst volgen.

Begrijpelijkheid Het voorbeeld van Romeinen 14:13-18 laat goed zien wat de BGT doet. Het gaat niet om een commentaar of uitleg van de Bijbel, maar om een vertaling die de tekst begrijpelijk maakt. De expliciete weergave stelt de lezer in staat om te begrijpen waar de tekst over gaat. Het biedt niet alleen een duidelijke weergave, maar brengt de tekst ook dichterbij. De directheid van gewone taal brengt de tekst op een nieuwe manier tot leven. En de lezer komt toe aan de vraag: wat zou datgene wat Paulus aan de christenen in Rome schrijft, ons in onze tijd te zeggen kunnen hebben?

Romeinen 14:13-18 in drie vertalingen

NBG 1951

13 Laten wij dan niet langer elkander oordelen, maar komt liever tot dit oordeel: uw broeder geen aanstoot of ergernis te geven. 14 Ik weet en ben overtuigd in de Here Jezus, dat niets uit zichzelf onrein is; alleen voor hem, die iets onrein acht, is het onrein. 15 Want indien uw broeder door iets, dat gij eet, gegriefd wordt, wandelt gij niet meer naar de eis der liefde. Breng niet door uw eten hem ten verderve, voor wie Christus gestorven is. 16 Laat van het goede, dat gij hebt, geen kwaad gezegd kunnen worden. 17 Want het Koninkrijk Gods bestaat niet in eten en drinken, maar in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap, door de heilige Geest. 18 Want wie door deze Geest een dienstknecht is van Christus, is welgevallig bij God, en in achting bij de mensen.

NBV

13 Laten we elkaar daarom niet langer veroordelen, maar neem u voor, uw broeder en zuster geen aanstoot te geven en hen niet te ergeren. 14 Omdat ik één ben met de Heer Jezus weet ik, en ben ik ervan overtuigd, dat niets op zichzelf onrein is, maar dat iets onrein is voor wie het als onrein beschouwt. 15 Als u dus uw broeder of zuster kwetst door wat u eet, handelt u niet langer overeenkomstig de liefde. Laat hen voor wie Christus gestorven is niet verloren gaan door het voedsel dat u eet. 16 Breng het goede dat God u schenkt geen schade toe, 17 want het koninkrijk van God is geen zaak van eten en drinken, maar van gerechtigheid, vrede en vreugde door de heilige Geest. 18 Wie Christus zo dient, doet wat God wil en wordt door de mensen gerespecteerd.

BGT

Behandel andere gelovigen met liefde
13 Vrienden, we moeten elkaar niet meer veroordelen. Laten we afspreken dat we het andere gelovigen niet moeilijk maken. En dat we hun geloof niet in gevaar brengen. 14 Ik weet zeker dat voedsel op zichzelf nooit onrein is. De Heer Jezus heeft mij daarvan overtuigd. Voedsel is alleen onrein voor je, als je gelooft dat het onrein is.
15 Sommige christenen geloven dat bepaald voedsel onrein is. Als je met hen eet, moet je zulk voedsel dus niet op tafel zetten. Want dan maak je het moeilijk voor hen. En dan behandel je hen niet met liefde. Christus is ook voor hen gestorven! Breng hun redding dus niet in gevaar door voedsel. 16 Want dan maak je de vrijheid die God jullie geeft, kapot.
17 Waar gaat het om in Gods nieuwe wereld? Niet om wat je eet of drinkt! Het gaat erom dat we goed zijn voor elkaar, en in vrede met elkaar leven. En dat we blij zijn, omdat de heilige Geest in ons is.
18 Als je Christus zo dient, dan doe je wat God wil. En dan zal iedereen respect voor je hebben.

Voor meer vertaaltvoorbeelden en informatie over de *Bijbel in Gewone Taal*, zie www.bgt.nl. Daar vindt u ook informatie over de voorpublicatie van de BGT, *De eerste teksten*, sinds kort ook als e-book verkrijgbaar. In de periode van 19 mei tot 4 juni biedt het Nederlands Bijbelgenootschap een aantal workshops over de *Bijbel in Gewone Taal* voor predikanten en kerkelijk werkers.

Voor informatie, zie www.bgt.nl/workshop.

Weerthuiskomst

'JA, IK KOM SPOEDIG!'

Openbaring 22:20

De meester bereidt zijn leerlingen voor op zijn vertrek. Hij stelt hen gerust met de belofte van zijn terugkomst. In Johannes 14 staat het zwart op wit. Sterker nog, Jezus' vertrek heeft ook als doel 'dat Ik een plaats voor jullie gereed zal maken'. Hij vertrekt immers naar het huis van zijn Vader. In zijn ouderlijk huis is ruimte genoeg. Veel kamers, letterlijk: verblijfplekken, plaatsen om thuis te komen en te blijven. Ook Jezus' belofte van terugkomst is met dat vertrekdoel verbonden: 'Wanneer Ik een plaats voor jullie gereedgemaakt heb, kom Ik terug. Dan zal Ik jullie met Me meenemen, en dan zullen jullie zijn waar Ik ben' (Joh. 14:3). Op het afscheid volgt hereniging! Maar wanneer is dat 'terugkomen' van Jezus? Is dat voor ieder afzonderlijk in het uur van het sterven of voor allen tegelijk in het uur van de opstanding? Duurt het hooguit een mensenleven lang tot de meester komt óf zit er een rek van eeuwen in zijn wederkomst? Als het nog eeuwen kan duren, gaat dan de rek niet uit de belofte?

Johannes, de leerling met wie Jezus een speciale band had, tekende deze belofte uit de mond van de meester op. Over dezelfde Johannes ging later het gerucht dat hij niet zou sterven. Petrus had een voorzegging over zijn eigen sterven gekregen en vroeg toen naar het levenseinde van Johannes. Jezus had echter letterlijk gezegd: 'Het is niet jouw zaak of hij in leven blijft totdat Ik kom' (Joh. 21:23).

'Blijven' en 'komen' – dezelfde woorden als in Johannes 14. Hier slaat het 'blijven' op Johannes: op aarde blijven. Zinspeelde de meester op de belofte dat Hij terugkomt om zijn leerling op te halen?

Het gerucht dat Johannes niet zou sterven is misschien pas ontstaan toen deze apostel als enige overbleef. In hoge ouderdom was hij verbannen naar het strafkamp Patmos. Toen gebeurde het al: de meester kwam terug en liet Zich in hemelse heerlijkheid zien. Hij liet Zich in levende lijve zien! Deze verschijning op aarde zet de belofte van Johannes 14 kracht bij: de hemelvaart verhindert Jezus niet terug te komen wanneer Hij dat wil. Er is verschil tussen zijn publieke weerkomst (waarbij elk oog Hem zal zien) en zijn komen om de zijnen te halen.

Na het ontvangen en verwerken van de Openbaring zit Johannes' taak erop. Als de boekrol is beschreven en verzonden heeft hij gedaan waarvoor hij op Patmos zat. De meester heeft bewezen dat het Woord niet geboeid is, ook niet als zijn apostelen geïsoleerd zijn. Johannes heeft de meester tegemoet gezien. Gewacht tot de belofte – 'spoedig' – voor hem in vervulling zou gaan: dat Jezus zou komen om ook hem op te halen, zodat ook hij met de twaalf en met de meester verenigd zou worden. Op deze weerkomst van Jezus hoeft ook ik niet langer dan mijn mensenleven te wachten.

De hemelvaart verhindert Jezus niet terug te komen wanneer Hij dat wil

Het feest van de Geest

TEKST: ANJE DE HEER, ADVISEUR VAN HET STEUNPUNT LITURGIE (GKV), STAFMEDEWERKER VAN KERKZANG.NL, DOCENT BASISCURSUS CANTOR ///

Een van de meeste inspirerende dingen van het nieuwe Liedboek is de rijkdom aan vormen. We zijn in onze kerken gewend om coupletliederen te zingen. Maar er zijn veel meer vormen van gemeentezang mogelijk, vormen die een zingende gemeente soms uit haar comfortzone halen. Lied nummer 693, 'Wij vieren vandaag het feest van het verschijnen van de Geest', is zo'n lied.

Het is een lied voor Pinksteren met een korte en heldere tekst. De eerste regels verwijzen rechtstreeks en zonder uitwijdingen naar Handelingen 2:2-4. Toch gaat het totaal van dit lied verder dan de tekst, want bij de tekst komt een energieke melodie. In F-groot, beginnend met een opmaat en een octaafsprong en ritmisch divers. Markante regels wisselen de vloeiende passages af met een omvang van meer dan één octaaf. Die melodie is de tweede dimensie van het

lied. Daar komt nog een derde dimensie bij, want het is een canon, vierstemmig. Het resultaat van deze drie dimensies is energiek, opwindend, bewogen, kleurig. Je ziet de vuurtongen dansen, je hoort de stemmen en de talen door elkaar klinken en het is één totaalgeluid, één totaalfeest, het feest van de Geest.

Dimensies Door het lied te zingen, voegen zich daar eigenlijk nog eens twee dimensies bij: de zingende gemeente zelf, en het moment in de dienst waarop

het lied tot klinken komt. Juist deze twee dimensies kunnen ervoor zorgen dat een lied nooit hetzelfde is. Op het totaal van de zingende gemeente heb je niet zoveel invloed, maar op het tweede aspect wel. Wie ook de muziek voor de kerkdienst kiest, altijd is de vraag: is dit lied op dit moment de beste keuze, qua tekst, qua muziek, qua totaal? Komt het voort uit het voorgaande, leidt het naar het volgende? Biedt dit lied op dit moment van de liturgie de mogelijkheid dat mensen opgetild worden, boven zichzelf en het alledaagse uit en zich opgenomen weten in het grote geheim van Gods liefde, misschien wel tegen alle ervaringen in?

Canon Hoe zing je een canon met de gemeente? De beste manier is dat iemand de zang leidt, een cantor. Hij of zij geeft de inzetten aan en zorgt voor een goede afsluiting. Daarnaast is hij of zij de persoon die ook het expressieve verloop leidt. Bovendien zal de canon voor de dienst even aangeleerd moeten worden. Zorg daarbij dat je van tevoren weet hoe je de verdeling in groepen maakt. Een groep is in principe een blok, en die blokken liggen naast elkaar

693 Wij vieren vandaag het feest

① Wij vieren vandaag het feest van

② het verschijnen van de Geest

③ in vuur en wind, in ton - -

④ - gen, in ta - - len.

de stemmen eindigen na elkaar

tekst Marijke de Bruijne
melodie Chris van Bruggen

In gesprek aan de hand van een kaartenspel

TEKST: HELEEN SYTSMA-VAN LOO, EINDREDACTEUR ///

en niet voor of achter elkaar, want dat is onduidelijk bij het aangeven. Verdeling in stemsoorten is alleen geschikt voor een gemeente die gepokt en gemazeld is in het zingen van canons. Voor het afsluiten van een canon zijn er doorgaans twee opties: gezamenlijk eindigen of de stemmen een voor een laten uitklinken. Bij deze canon is er maar één: links onder de noten staat 'de stemmen eindigen na elkaar'. Overigens, blijf dirigeren en inspireren, want anders krijg je zo'n uitstervend effect, waarbij de laatste groep amper meer durft te zingen als ze alleen overblijft.

Pinksterzondag 'Wij vieren vandaag het feest' is geschreven als proloog van het pinksteroratorium *Aanwezig* van Marjke de Bruijne en Chris van Bruggen. Ook als de canon als zelfstandig geheel wordt gepresenteerd, blijft dat proloogkarakter bewaard. Daarom is dit lied geschikt als opening van de kerkdienst van de pinksterdag. Kort, krachtig, energiek. En het is slim om de zondag na Hemelvaart het lied alvast even te oefenen, want simpel is het niet.

Met elkaar in een groep doorpraten over het doel van je leven, over de toekomst, over Christus, over je geloof in Hem en over wat God in je leven doet – zo'n gesprek is waardevol en opbouwend. Veel mensen verlangen naar die diepgang en verbinding, of ze God nu kennen of niet. Het is mooi als zo'n gesprek spontaan ontstaat, maar soms kun je wel een duwtje in de goede richting gebruiken om in gesprek te raken. Bekend en heel goed bruikbaar is het spel Kaarten op Tafel, ontwikkeld door de EO en inmiddels in diverse varianten op de markt. Nieuw is het kaartenspel Tafelgesprekken, ontwikkeld door Oeds Blok, Peter Groot en Wim Bos. Tafelgesprekken is bedoeld voor zes tot acht deelnemers; je gebruikt het als *tool* voor een serie gesprekken

tussen christenen en niet-christenen. Het spel bestaat uit honderd kaarten, verdeeld over vier thema's: samenleving, het doel van je leven, God en de toekomst. Hoe je het beste met Tafelgesprekken aan de slag kunt, lees je op de website www.tafelgesprekken.info. Daar staat verder ook het een en ander over het ontstaan van het spel, over de waarde en de waarden ervan en ervaringen van deelnemers. Er is een pdf beschikbaar met een handleiding met ideeën voor toerusting rondom de tafelgesprekken. De pdf is aan te vragen via info@tafelgesprekken.info. Verder wordt er gewerkt aan een versie Tafelgesprekken voor de feestdagen, voor de periode van Kerst en oud & nieuw. Net als het bestaande spel is ook deze nieuwe versie t.z.t. via de website te bestellen.

Is er een recent verschenen boek of iets dergelijks dat u onder de aandacht van de lezers van *De Reformatie* wilt brengen, stuur dan uw boekentip van max. 200 woorden naar redactie@dereformatie.nl.

SYMPOSIUM DIACONAAT VAN DE TOEKOMST

Eind vorig jaar hebben de GKv, NGK en CGK gezamenlijk onderzoek laten doen naar de vraag wat ervoor nodig is om (ook) in de toekomst een bloeiende diaconale praktijk in de plaatselijke kerken te vinden. Op het symposium worden de belangrijkste resultaten, conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek Diaconaat 2020 gepresenteerd. In diverse workshops kunnen de deelnemers vervolgens inspiratie opdoen om in hun eigen gemeente doelgericht aan de slag te kunnen gaan. Deze dag is bestemd voor diakenen en diaconaal betrokkenen uit de CGK, NGK en GKv en vindt plaats op 17 mei a.s. in Veenendaal. Deelname is gratis. Ga voor meer informatie en aanmelding naar www.diaconaalsteunpunt.nl/diaconaat-2020.

TRAINING CATECHETEN

'Kerkenraden dienen oog te hebben voor behoeften aan scholing van catecheten'. Dit is een van de aanbevelingen van het onderzoeksrapport van het Praktijkcentrum onder GKv-catecheten. Een kans om in die behoefte te voorzien is deelname aan een training 'Verbeter jezelf als catecheet'. Jongeren mogen leren over het geloof en catecheten kunnen zich toerusten voor hun werk als catecheet. Het Praktijkcentrum biedt deze training aan op een tweetal plaatsen in het land: 22 mei, 12 en 26 juni in Zwolle en 4 juni, 11 juni en 25 juni in Gouda. Aanmelding graag z.s.m. Op verzoek en bij voldoende belangstelling

kan deze training ook op locatie worden aangeboden. Deze training helpt catecheten in hun visievorming op catechese. Daarnaast leer je om te gaan met de dynamiek in de groep, maak je kennis met verschillende leerstijlen en hoe je daar werkvormen bij kunt kiezen. Je leert kennis overdragen maar ook hoe je jongeren de betekenis van het geloof kunt helpen ontdekken. In de training is ook plek voor vragen en onderwerpen van catecheten zelf! Opgave via info@praktijkcentrum.org.

MICHA NEDERLAND - MONITOR LANCERING

Op donderdagmiddag 22 mei hoopt Micha Nederland de nieuwste Micha Monitor te lanceren. Dit meerjarig onderzoek is in 2012 voor het eerst uitgevoerd. Locatie van de presentatie is de VU te Amsterdam. Het onderzoek is met name interessant voor theologen, studenten theologie, diakenen en iedereen die werkt met het thema gerechtigheid. Doel van het onderzoek is de verzameling van valide en betrouwbare data over gedragsverandering (het meten van opvattingen en gedrag m.b.t. een duurzame en rechtvaardige levensstijl bij christenen), beleidsverandering richting gerechtigheid en duurzaamheid in woord en daad door kerken, en het effect van Micha activiteiten zoals de Micha Zondag, Micha Cursus, Micha Young etc. Aanmelden voor de presentatie van de Micha Monitor kan via info@michanederland.nl of uw functie en mailadres. De cijfers zullen later gepubliceerd worden op de website van Micha Nederland.

UIT DE KERKEN

Beroepbaar:

kandidaat M.K. Boersema, e-mail mkboersema@gmail.com;
kandidaat T. Wendt, e-mail teunjanneke@gmail.com, tel. 038-7510824/06-15686048.

Beroepen:

Te Capelle aan den IJssel- Zuid/
West: H.J. Lopers te Langerak.
Te Sint-Jansklooster-Kadoelen: A. de Braak te Heemse.

Aangenomen:

Naar Ommen-Noord/Oost: C. van Dijk te Capelle aan den IJssel-Noord.
Naar Driesum: kandidaat J. Jongsma te Ureterp.

Bedankt:

Voor Axel: R.M. Meijer te Hasselt.

ZONDAG VOOR DE VERVOLGDE KERK

Ongeveer 100 miljoen mensen in ruim vijftig landen worden vervolgd of verdrukt omdat zij christen zijn. Open Doers biedt alle kerken in Nederland en België diverse mogelijkheden om één zondag voor de boodschap van vervolgde christenen apart te zetten. Dit jaar is dat zondag 15 juni, met als thema: gebed als enige wapen. Open Doers helpt met de voorbereiding en biedt een uitgebreid pakket aan met materialen voor de eredienst. U kunt het vinden op www.opendoers.nl.